Минем бабам – Хәбибулла Нуруллин Татарстанда кечкенә генә Кармыш авылында күп балалы гаиләдә туып-үсә. Ул малайлардан ин кечесе була. Әле балачактан ук очучы булырга хыялланган егет 18 яше тулгач та, очучылар әзерли торган хәрби училищега укырга китә. Инде укуын бетергәндә генә, илебезгә фашист илбасарлары басып керә. Шулай итеп, кичә генә хәрби очучы таныклыгын алган егет, үзенен очкычына утырып, дошман истребительләренә каршы корәшә башлый.
Показать полностью..

Бик күп немец самолетларын җәһәннәмгә олактыра ул. Бу батырлыгы очен аны орден белән бүләклиләр. Бервакыт ул самолетында күккә күтәрелеп, үзенен хәрби бурычын үтәгәндә, фашист минасы анын кабинасына тия. Ул үзе дә каты яралана. Хәбибулла Нуруллин коч-хәл белән парашютында янган самолеттан жиргә сикерә. Бәхетенә, тошкән жире безнен жир була!

Бик каты яраланган, анын югалткан бу яшь очучыны безнен сугышчылар кырда табып алалар һәм госпитальгә озаталар. Баш миенә каты зарар килгәнгә, ул күп айлар госпитальдә ансыз ята. Анына килгәч тә, үзенен кем икәнлеген, исем-фамилиясен, кайдан булуын хәтерли алмый.

1945нче елнын 9 Маенда бу каһәр суккан сугыш безнен Жинү белән тәмамлана. Совет солдатлары торкем-торкем булып сугыштан ойләренә әйләнеп кайта башлыйлар. Хәбибулланын бу вакытта авылда яшәгән әти-әниләре дә кече улларын сугыштан зур түземсезлек белән котәләр. Аларнын ике олы уллары әле 1943-44 елларда ук сугыш кырында һәлак булалар. Сугышка киткән 4 улларынын уртанчысына гына туган авылына жинүче булып кайту бәхете тия, ә менә очучы улларыннан бернинди хәбәр дә килми картларга. Инде котеп-котеп тә, кече уллары кайтмагач, алар хәрби архивка һәм тагын әллә нинди жирләргә хатлар жибәрәләр. Тик барысы да юкка була. Аны хәбәрсез югалганнар арасында да, һәлак булганнар арасында да тапмыйлар. Шулай уллары турында берни белмичә үлеп китәләр анын ата-анасы...

Сугыш тәмамланып, инде 40 еллар чамасы үткәч, Хәбибулланын хәтере кайта, һәм ул үзенен кем икәнлеген, исем-фамилиясен, кайдан булуын исенә тошерә. Тиздән чал чәчле, күкрәге тулы орден-медальле фронтчы, элеккеге хәрби очучы, хәрби пенсионер, сугыш ветераны Хәбибулла Нуруллин Кармыш авылына кайтып тошә. Юлдан ул туп-туры шушы авылдагы колхоз правлениесенә, колхоз рәисенә килә һәм үзенен авылдагы туганнары турында сораша. Шулай итеп, кечкенә абыйсынын үз гаиләсе белән монда яшәвен белә. Рәис тарафыннан бирегә чакырылган абыйсы алдан бу хәбәргә ышанмаса да, правлениегә тиз арада ашыга-ашыга килеп тә житә. Шунда бик озак эзләп тә,

табалмаган, жанына шулкадәр якын булган, күкрәге тулы орден-медальле чал чәчле ир-атны күреп, алдан беравык дәшмичә тора, аннары елый-елый Хәбибулланы кочаклап ала. Бу дулкынландыргыч очрашунын шаһиты булган житәкченен исе китә: туганнар бер-берсенә ике тамчы су кебек охшаган булалар.
Сонрак, абыйсынын оендә, табын янында ашап-эчкәч, югалган энекәше абыйсына үзе турында кичергәннәрен сойләп бирә.
Янган самолетыннан каты яраланган килеш парашюттан жиргә сикереп, анын югалтканнан сон, безнен солдатларнын аны табып, госпитальгә илтүләре турында сойли ул. Бу хәлдән сон ана бик озак вакытлар торле госпитальләрдә, хастаханәләрдә, хәрби шифаханәләрдә дәваланырга туры килә. Санаторийларнын берсендә ул үзен дәвалаган шәфкать туташына гашыйк була һәм ана кияүгә чыгарга тәкъдим ясый. Шуннан сон яшь гаилә Краснодар краенын Горячий ключ шәһәрендә яши башлый. Озакламый анын улы һәм кызы туа. Тормыш әкренләп үз жае белән алга таба бара башлый. Инде балалары да үсеп, үз тормышлары белән яши башлыйлар.

Хәтер дигәнен генә хужасына әйләнеп кайтырга ашыкмый шул. Тик бервакыт анын белән бер сәер хәл була. Жәен ул гаиләсе белән Кара дингезгә ял итәргә китәргә жыена. Әле күптән түгел генә яна жинел машина алган Хәбибулла рульгә үзе утыра. Юлда аларнын машинасы авариягә эләгә һәм ул башы белән рульгә бәрелеп, анын югалта. Аны ашыгыч ярдәм күрсәтү машинасы шәһәр хастаханәсенә илтә. Инде палатада ул анына килә һәм үзенен исем-фамилиясен, кем һәм кайдан булуын исенә тошерә. Шул минуттан алып, ул туган якларын, туганнарын күрү теләге белән янып йори башлый. Ниһ аять, авылдан 18 яшендә чыгып китеп, 40 ел туган жирләрен күрмәгән чал чәчле карт бабам туган авылына кайту бәхетенә ирешә. Хәбибулла бабай абыйсында берничә кон кунак була. Шушы коннәрдә ул үзенен туганнары, вафат булган әти-әниләре турында да күп нәрсә белә, күп жирләрдә була. Аннары үзе, анын гаиләсе, балалары яшәгән Горячий ключ шәһәренә кайтып китә. Тик күнелен, үзенен яралы, күпне кичергән йорәген туган авылында калдырып китә. Инде 40 елдан сон табылган ир-туганын калдырып, ансыз яши алмавын сизгән бабам, берникадәр вакыт үткәч, үзенен туган Кармыш авылына әйләнеп кайта һәм шунда абыйсынын кулында үлә.

Шулай итеп, немец фашистлары башлаган бу каһәр суккан сугыш күпме кешеләрнен язмышлары, тормышлары белән уйнаган, күпме кешеләрнен гомерләрен койдергән икән?!

Хәбибулла бабам - авыр, катлаулы, фажигале тормыш юлларын кичергән гади татар авылы малае, хәрби очучы, медальләргә лаек булган, күп илләр күргән, 40 ел буе үзенен кем икәнлеген белмичә яшәгән сугыш ветераны. Ул күп санлы орден-медальләргә лаек булган, күп илләр күргән. Ә менә гомеренен сонгы айларында үзенен газиз туган якларына, туган авылына, туганнары янына кайтып үлүне һәм анда авыл зиратына жирләнүне олы бәхет итеп санаган.
Самар шәһәре “Яктылык” мәктәбенен 8 сыйныф укучысы
Нариман Мәксутов.

(Информация предоставлена Нурзидой Ахметовной Файзуллиной)